

บทที่ 5

บทสรุปและอภิปรายผล

แหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรีเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวสูง รวมถึงแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ เพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว วิธีการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน แนวคิดการออกแบบชุมชนเมือง แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่า ความสำคัญ สภาพความแท้ดั้งเดิม และได้ทำการสำรวจภาคสนามในแหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ที่สามารถออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยว และเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงมรดกทางวัฒนธรรม

โดยประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลของการศึกษา

5.1.1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้ที่มาใช้พื้นที่

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้พักอาศัย และนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

5.1.3 สรุปแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

5.1.4 การปรับปรุงพื้นที่เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

5.2 ข้อเสนอแนะอันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

5.1 สรุปผลการศึกษา

การนำเสนอผลจากการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยส่วนแรกจะเป็นข้อมูลของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษา ส่วนที่สองเป็นการสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

แบบโฮมสเตย์ และส่วนสุดท้ายเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

5.1.1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้ที่ใช้พื้นที่

จากการศึกษาพบว่าผู้ใช้พื้นที่ศึกษาทั้ง 3 แห่ง มีลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกัน ชุมชนริมน้ำดอนหวาย มีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ รองลงมา คือ ชุมชนบ้านท่าพูด ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนมากจะมาจากพื้นที่ใกล้เคียง ขณะที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ ไม่มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ และเศรษฐกิจแตกต่างกันด้วย จากข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มผู้พักอาศัยในพื้นที่ และกลุ่มนักท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในพื้นที่ ส่วนมากอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี โดยผู้พักอาศัยภายในชุมชนริมน้ำดอนหวายจะประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้แน่นอน ชุมชนบ้านท่าพูดประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่แน่นอน และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่มีรายได้น้อย มากกว่าครึ่งไม่มีการประกอบอาชีพเสริม (ร้อยละ 51.40) โดยการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์จะช่วยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว และทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากขึ้น

2) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ส่วนมากอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี โดยลักษณะอาชีพของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 พื้นที่ ได้แก่ อาชีพพนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว และรัฐวิสาหกิจ รายได้ของนักท่องเที่ยวชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย มากกว่ารายได้ชุมชนบ้านท่าพูด ลักษณะกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่มให้ความสนใจจะเป็นกิจกรรมที่ใช้แรงงานน้อยโดยเป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินและให้ความรู้ โดยนักท่องเที่ยวชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ส่วนมากเดินทางมาจากกรุงเทพ ทำให้มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มากกว่านักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าพูด ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่อยู่ภายในจังหวัดนครปฐม

5.1.2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับที่พักอาศัยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสอดคล้องกัน โดยทั้ง 2 กลุ่ม ต้องการเข้าพักค้างคืนร่วมกับเจ้าของที่พักที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มากกว่าผู้ประกอบอาชีพค้าขาย รูปแบบที่พักอาศัยที่นักท่องเที่ยวเลือกมากที่สุด ได้แก่ เรือนไทย

รินน้ำ และเรือนทอถิ่น ทำให้ระหว่างที่นักท่องเที่ยวพักค้างคืนสามารถเข้ามามีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับรูปแบบที่พักอาศัย ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรือนไทย เป็นต้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มที่พักอาศัยที่ประกอบอาชีพค้าขายภายในชุมชน มีการใช้พื้นที่ภายในที่พักอาศัยเพื่อจัดเตรียมสินค้า ทำให้เป็นอุปสรรคในการรองรับนักท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

จากความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยว ผู้ศึกษาได้เลือกที่พักอาศัยที่สอดคล้องกับรูปแบบดังกล่าว เพื่อใช้เป็นตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ประกอบด้วย (1) เรือนทอถิ่นบ้านเลขที่ 31 หมู่ 6 ตำบลบางเตย (2) เรือนไทยบ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 ตำบลไร่ชิง (3) เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ตำบลท่าตลาด

ซึ่งเมื่อนำลักษณะที่สะท้อนถึงความเป็นเรือนไทยรินน้ำที่ได้จากการศึกษาในบทที่ 2 มาสำรวจตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ตามตารางที่ 5.1 ส่วนมากมีลักษณะตรงกับเกณฑ์ดังกล่าวมีเพียงเรือนไทยรินน้ำบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ตำบลท่าตลาดซึ่งดัดใช้พื้นที่รินน้ำ ทำให้ขาดความสัมพันธ์กับลำน้ำ

ตารางที่ 5.1

ลักษณะของเรือนไทยรินน้ำที่ใช้เป็นตัวอย่างโฮมสเตย์

ลักษณะที่สะท้อนความเป็นเรือนไทยรินน้ำ	เรือนทอถิ่น บ้านเลขที่ 31 หมู่ 6 ตำบลบางเตย	เรือนไทยบ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 ตำบลไร่ชิง	เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ตำบลท่า ตลาด
ลักษณะที่สัมพันธ์กับสภาพภูมิอากาศ	●	●	●
ลักษณะการวางอาคารตามแนวยาวขนานกับลำน้ำ	●	○	●
เขื่อน	●	●	●
วัสดุที่โปร่ง และระบายอากาศได้ดี	●	●	●
หลังคาแอ่นทรงสูง ชายคา	●	●	●
ประเพณีนิยม เช่น การนั่งพื้น	●	●	●
วัสดุที่ทำจากธรรมชาติ	●	●	●
ความสัมพันธ์กับลำน้ำ	●	●	○
ศาลาริมน้ำ	○	●	○
สภาพแวดล้อมภายในสังคมไทย	●	●	●

หมายเหตุ: ● มี ○ ไม่มี

นอกจากตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ยังคงเอกลักษณ์ของเรือนไทยริมน้ำและเรือนท้อถิ่น จากการสำรวจพื้นที่ภายในที่พักอาศัยพบว่านักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างพักค้างคืน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับที่พักอาศัยแสดงตามตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ชุมชน ตลาดริมน้ำ ดอนหวาย	ชุมชน บ้านท่าพูด	ชุมชน ริมน้ำตลาดใหม่
	บ้านเลขที่ 31 หมู่ 6	บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7	บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9
เข้าชมวัดอุโบสถ	○	○	●
เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย	○	●	●
มีคนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	●	●	●
เข้าชมการเลี้ยงนกของชาวบ้าน	●	●	○
ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้ากับชาวบ้าน	●	●	○
มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัยโบราณ	●	●	●
ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ	●	●	●
เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ	○	●	●
มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรกรรม	●	○	●
มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำอาหารท้องถิ่น	●	○	●
การเข้าพักรับประทานอาหารร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่	●	●	●
เข้าพักรับประทานอาหารร่วมกับชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในพื้นที่	○	○	○

หมายเหตุ: ● มี ○ ไม่มี

จากการสำรวจตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์พบว่า มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งหากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาค้างคืนจะต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางการปรับปรุงพื้นที่เพื่อส่งเสริมกับกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในบทที่ 4

1) ควรออกแบบพื้นที่เพื่อดำเนินถึงความปลอดภัยเนื่องจากเรือนไทย เรือนท้อถิ่น และเรือนในสวน จะมีช่องเปิดมาก หรือลักษณะของรั้วที่ของเรือนไทยสมัยก่อนจะไม่ชัดเจน ซึ่งการออกแบบเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับที่พักอาศัย จะช่วยให้เจ้าของบ้านรู้สึกสบายใจในการนำ

นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน ดังนั้นในการปรับปรุงที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวควรออกแบบพื้นที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งานให้แก่นักท่องเที่ยว ตัวอย่างการปรับปรุงพื้นที่เพื่อความปลอดภัย คือ ตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ในชุมชนบ้านท่าพูด

2) ควรออกแบบพื้นที่อำนวยความสะดวกบริเวณท่าเรือ หรือศาลาท่าน้ำ จากการที่เรือนไทย เรือนท้องถิ่น และเรือนในสวน ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำ และนักท่องเที่ยวจะใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำเป็นหลักระหว่างพักค้างคืน และร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนั้น ควรออกแบบการรองรับการใช้งานเพื่อให้นักท่องเที่ยวเพิ่มเติม ซึ่งจะพบว่าบางแห่งท่าเรือจะไม่มีการใช้งาน ได้แก่ ตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ในชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ เป็นต้น

3) กิจกรรมการท่องเที่ยวสอดคล้องการวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของชุมชน ผลจากแบบสอบถามพบว่ากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจประกอบด้วย การทำบุญตักบาตรร่วมกับชุมชน การฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งจากการสำรวจพบว่าภายในที่พักอาศัยมีการใช้พื้นที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้นนอกจากกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวแล้วควรออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับการใช้งานภายในที่พักอาศัยแต่ละแห่ง

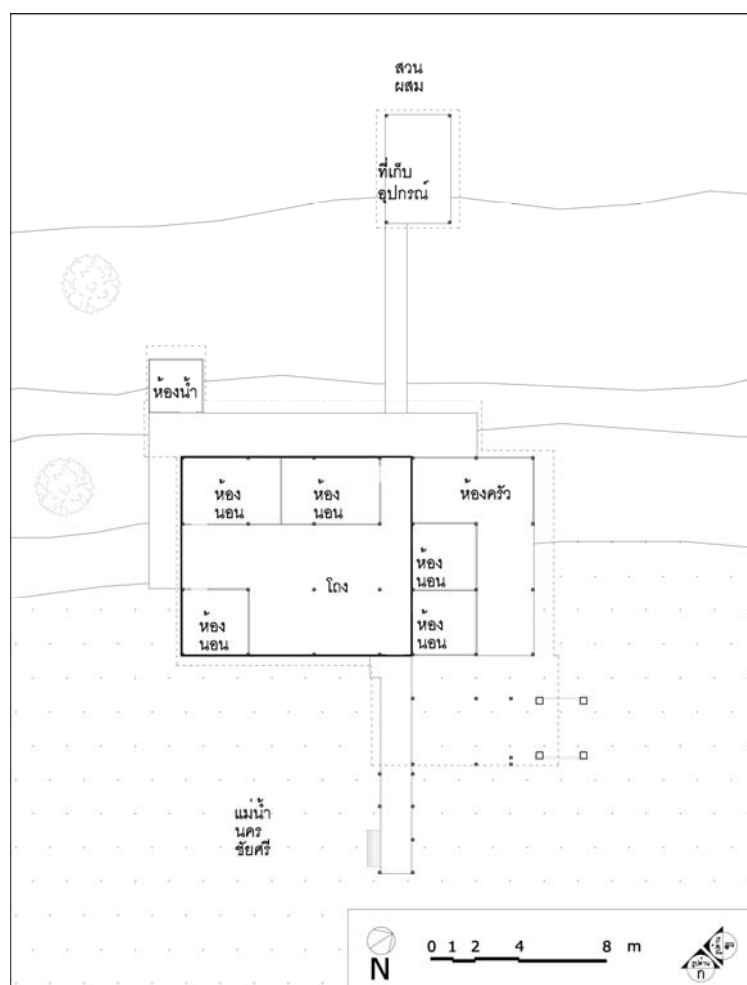
4) การปรับปรุงพื้นที่ใช้สอยบริเวณรอบ ๆ ที่พักอาศัย จากการสำรวจพื้นที่พบว่ามีกรณีเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่มีระเบียบ และขาดการดูแล ทำให้ปิดบังมุมมองทางสายตา รวมถึงทำให้คุณค่าของเรือนไทย เรือนท้องถิ่นลดลง

ตัวอย่างที่พักอาศัยริมน้ำดอนหวาย เจ้าของที่พักอาศัยประกอบอาชีพเกษตรกร มีสวนโครงสร้างของที่พักอาศัยอยู่ในแม่น้ำ ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเกษตร และกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับลำน้ำ โดยผู้ศึกษาได้ปรับปรุงพื้นที่สำหรับอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว และแบ่งพื้นที่ในที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว โดยข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ได้แสดงตามตารางที่ 5.3

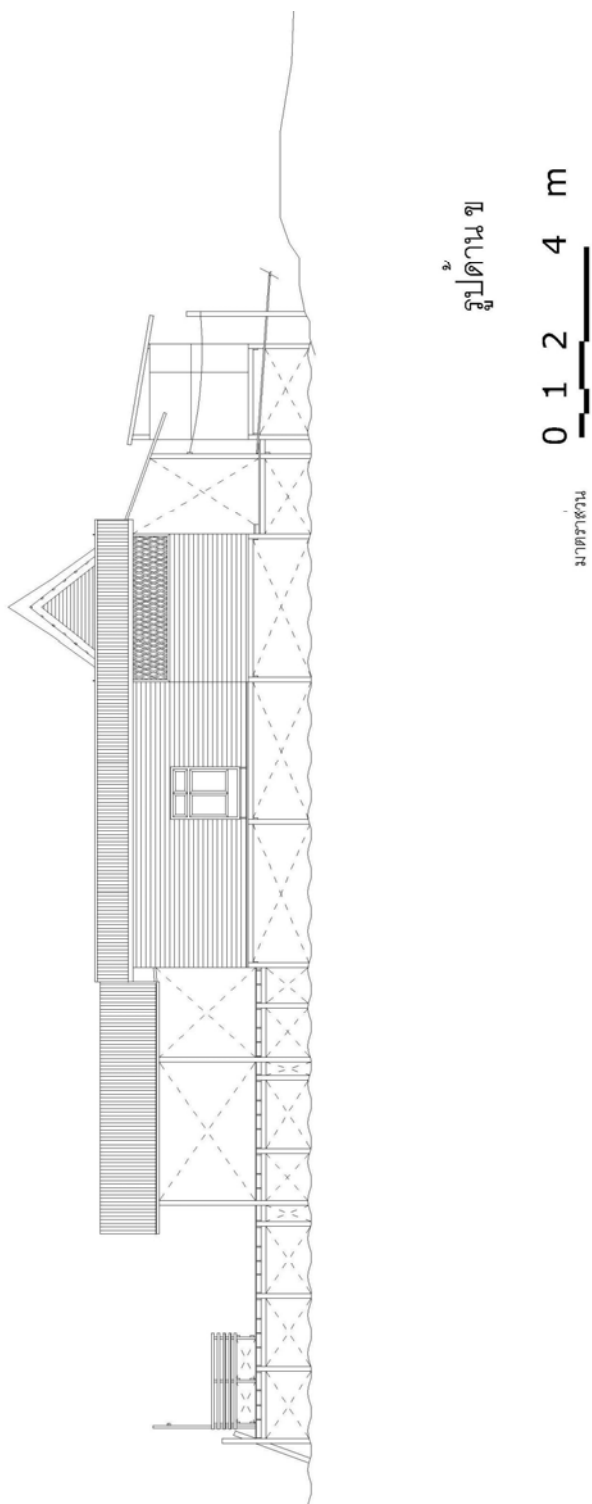
ตารางที่ 5.3
ตัวอย่างที่พักอาศัยชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการสำรวจ และที่ตั้ง					
ประเภท	เรือนท้องถิ่น/เรือนในสวน	ถนน	-	คลอง	-
บ้านเลขที่	31 หมู่ 6	ตำบล	บางเตย		
ผู้สำรวจ	นายภูวดล เนตรประชา	ผู้ให้ข้อมูล	นส. นิรนุช การะเวก (24)		
การเข้าถึง	(ทางน้ำ)แม่น้ำนครชัยศรี (ทางบก) ถนนแยกจากไร่ชิง ทรงคอง (ทางหลวงหมายเลข 3316)				
ส่วนที่ 2 ข้อมูลคุณลักษณะ					
ลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้าง					
ประเภทอาคาร	อาคารเดี่ยว	การใช้สอยปัจจุบัน	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ใช้สอย	190 ตารางเมตร
จำนวนสมาชิก	6 คน	ห้องนอน	5 ห้อง	ห้องน้ำ	1 ห้อง
จำนวนชั้น		1 ชั้น	รูปทรงหลังคาจั่ว		จั่ว
วัสดุหลังคา		กระเบื้องใยหินลอนเล็ก		ลักษณะฐานอาคาร	เสาเหนือน้ำ
ลักษณะผังอาคาร					

ลักษณะผังอาคาร

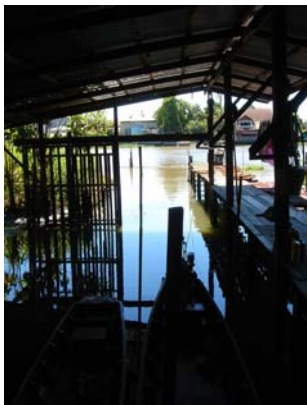

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ภาพถ่าย

เพิงเรือ ของเรือนท้องถื่นริมน้ำจะทำการขุดพื้นดิน เพื่อจอดเรือ เรียกว่าอู่เรือ และทำหลังคาคลุมเพื่อ รักษาสภาพการใช้งานของเรือ โดยบริเวณปากอู่ จะทำเขื่อนไม้สำหรับปิดเพื่อป้องกันการสูญหาย ของเรือ

ลักษณะครัวของเรือนในสวนจะทำฝาโปร่งเพื่อ ช่วยสามารถระบายอากาศได้สะดวก โดยมีการ เชื่อมต่อกับบริเวณชานเพื่อสะดวกในการทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้พื้นที่เพิ่มเติม

หลังคาจั่วของเรือนในสวน เพิงบริเวณหลังบ้าน และลักษณะฐานอาคาร เป็นเสาอยู่เหนือน้ำ มี การปรับปรุงโดยใช้ประตูลูก และผ้าใบ

จากการสำรวจพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัย พื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว คือพื้นที่บริเวณโถงของเรือน และจำนวนนักท่องเที่ยวเหมาะสม คือ 2 คน ซึ่งลักษณะเด่นของเรือนท้องถิ่นหลังนี้ คือบริเวณรอบที่พักอาศัยที่เป็นสวนส้มโอ และสวนหมาก รวมทั้งบ่อเลี้ยงปลา สอดคล้องกับความต้องการเกี่ยวกับอาชีพเจ้าของบ้านพักอาศัยแบบโฮมสเตย์

การปรับปรุงพื้นที่ ภายในที่พักอาศัยมีพื้นที่เหลือใช้ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวจำนวน 2 คน โดยแบ่งพื้นที่จากบริเวณโถงมาเป็นที่นอน โดยภายในที่พักอาศัย และบริเวณรอบ ๆ เรือนท้องถิ่นมีการปรับปรุง 3 ส่วน

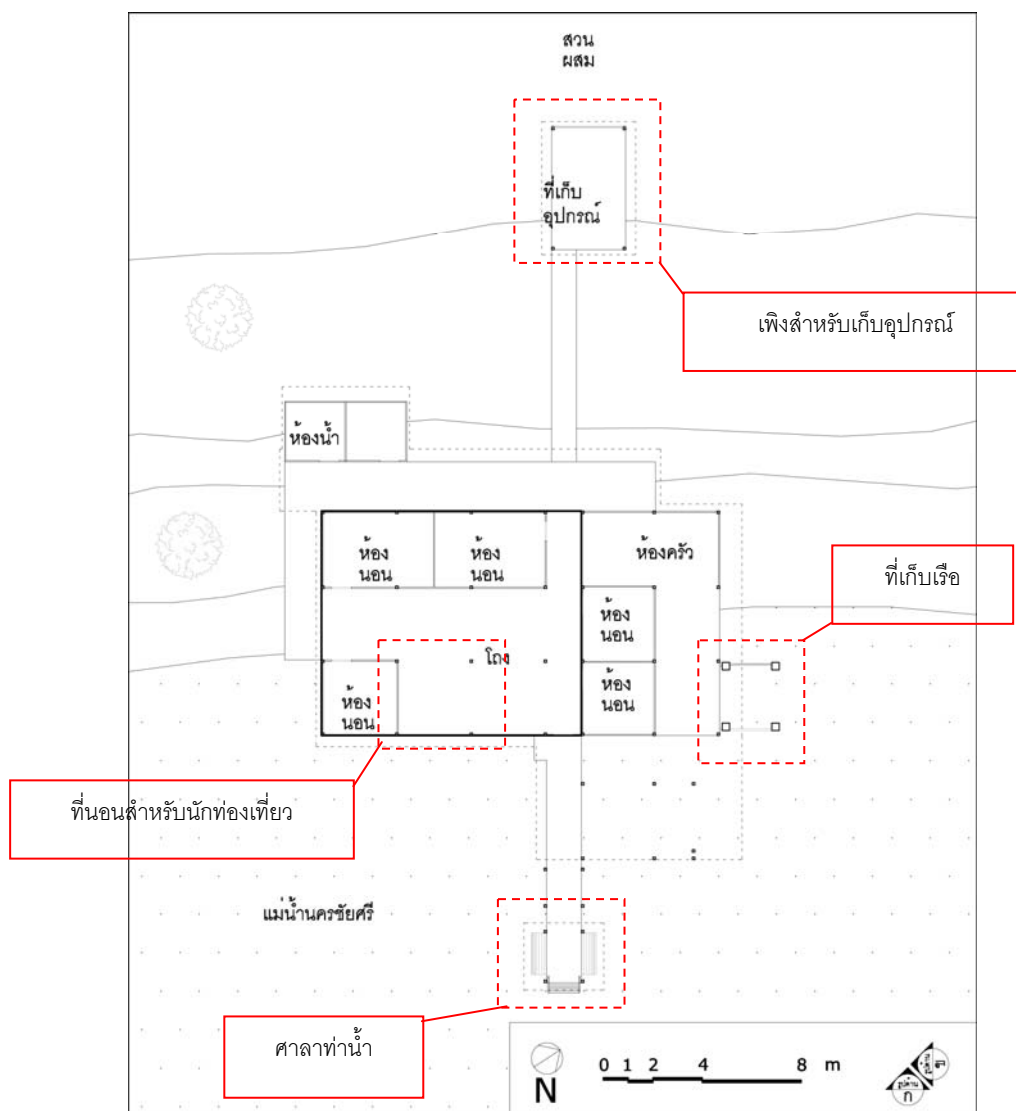
1) การต่อเติมศาลาท่าน้ำ สภาพเดิมของเรือนในสวนปัจจุบัน ส่วนมากจะใช้เรือเข้าออกทางคูเรือซึ่งหากมีการต่อเติมศาลาจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสะดวกสบายในคมนาคมทางน้ำมากขึ้น ซึ่งไม่ต้องเสียเวลาในการเปิดคูเรือ เป็นต้น นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ การฝึกพายเรือ ผู้ศึกษาจึงออกแบบให้นักท่องเที่ยวสามารถนำเรือในคูมาฝึกพายเรือบริเวณด้านหน้าของที่พักอาศัย ถือว่าเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง

2) ภายในที่พักอาศัยมีโครงสร้างสำหรับเรือที่ไม่ใช้งาน ซึ่งผู้ศึกษาจึงปรับปรุงโครงสร้าง ดังกล่าว ให้เข้าใกล้อาคารที่พักอาศัยมากขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสามารถเห็นเรือท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด ที่ปัจจุบันจะค่อย ๆ หาได้ยากขึ้นทุกที

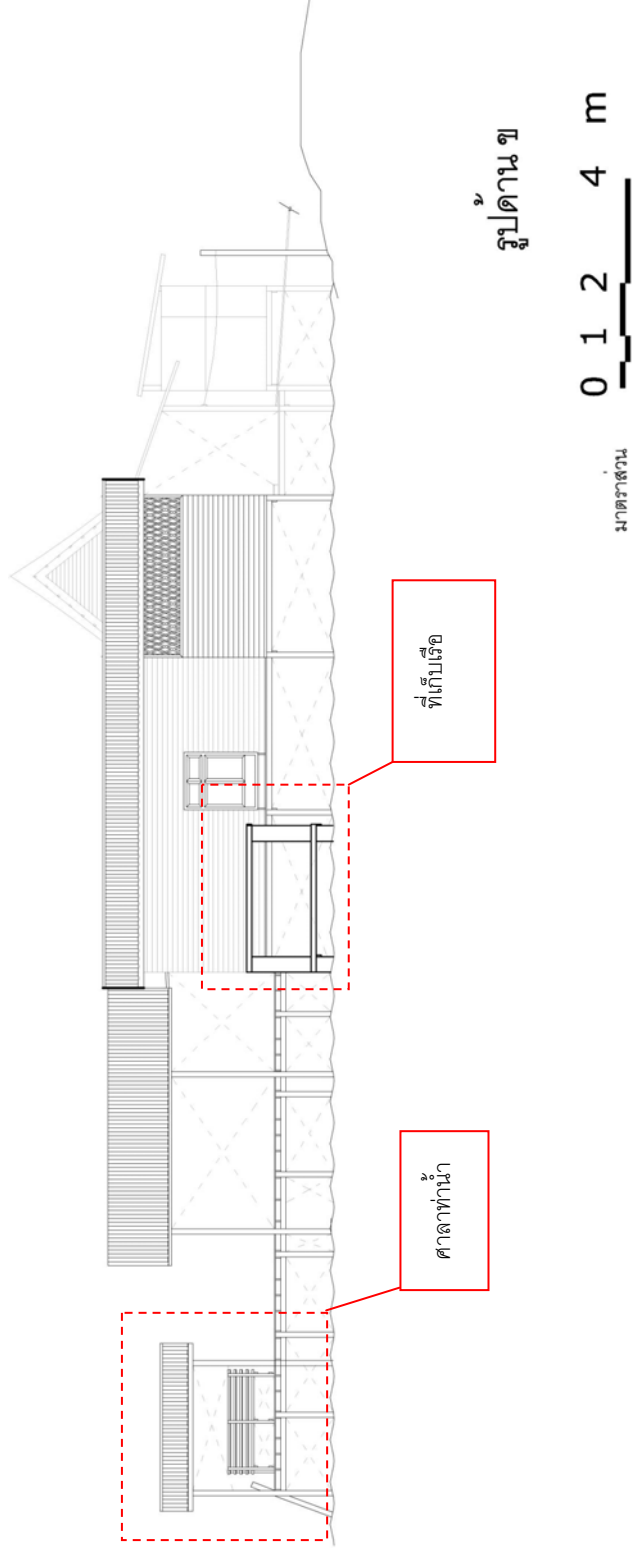
3) ต่อมาเป็นพื้นที่บริเวณด้านในเรือนท้องถิ่นจะเป็นสวนส้มโอ สวนหมาก และบ่อเลี้ยงปลา ผู้ศึกษาได้ขยายขนาดเพิงที่เก็บเครื่องมือ สำหรับรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสวน ได้แก่ การเก็บผลผลิตทางการเกษตร หรือการดูแลรักษาสวนผลไม้ รวมทั้งขยายการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสวนซึ่งอาจไม่ต้องการเข้าพักค้างคืนร่วมกับเกษตรกร

ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่มีในที่พักอาศัยเกิดความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยว และสอดคล้องกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเจ้าของที่พักอาศัย

ภาพที่ 5.1
ตัวอย่างการปรับปรุงที่พักอาศัยชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

ภาพที่ 5.2
 รูปด้านเรือนห้องถิ่นชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

ภาพที่ 5.3
ลักษณะการต่อเติมศาลาริมน้ำ

ภาพที่ 5.4
พื้นที่ชานบริเวณครัว

ภาพที่ 5.5

ขยายเพิงสำหรับเก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร

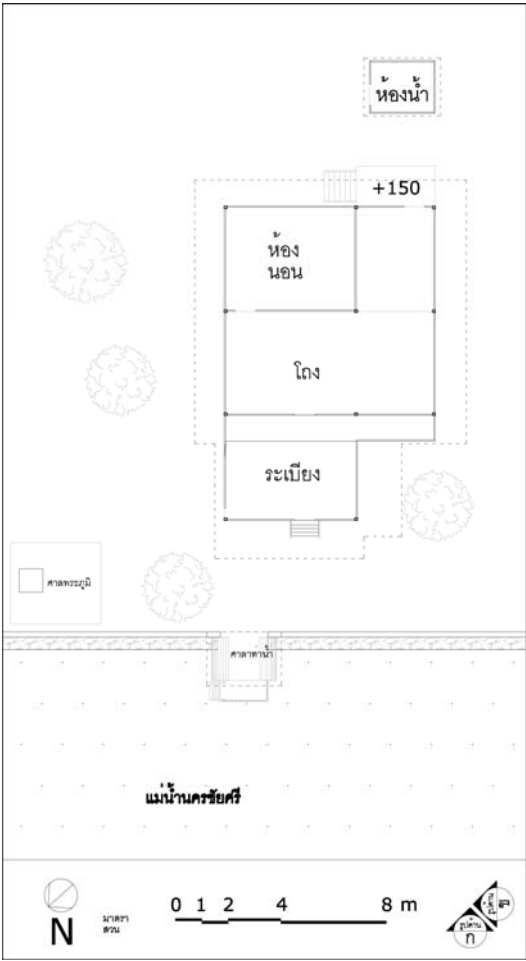

ลักษณะที่พักอาศัยในชุมชนบ้านท่าพูดเป็นเรือนไทยริมน้ำ และเรือนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการกับผู้อยู่แบบกลุ่มนักท่องเที่ยว ตัวอย่างที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ในชุมชนบ้านท่าพูดเป็นเรือนไทยที่มีความโดดเด่นในเรื่องเอกลักษณ์ริมน้ำ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรือนไทย ตัวอย่างเช่น ฝาปะกน ค้ำยัน และกระเบื้องดินเผา เป็นต้น ภายในชุมชนยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ การทำขนมแบบโบราณ งานประติมากรรมหล่อสวนประดับตกแต่ง นอกจากนี้ภายในพื้นที่สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ง่าย ในขณะเดียวกันยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำ ทำให้ชุมชนบ้านท่าพูดมีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

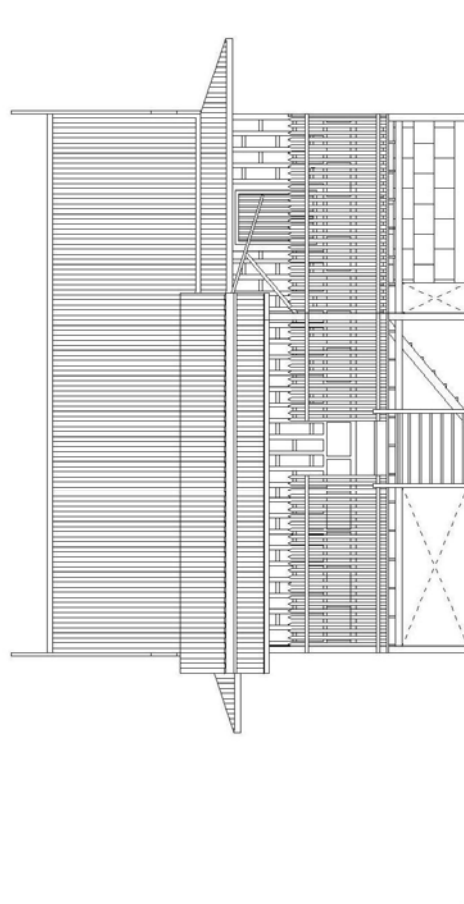
ตารางที่ 5.4

ตัวอย่างที่פקอาศัยชุมชนบ้านท่าพูด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการสำรวจ และที่ตั้ง					
ประเภท	เรือนไทยริมน้ำ	ถนน	-	คลอง	วัดท่าพูด
บ้านเลขที่	24 หมู่ 7	ตำบล	ไร่ขิง		
ผู้สำรวจ	นายภูวดล เนตรประชา	ผู้ให้ข้อมูล	นาง สมจิตร ดวงประชา (81)		
การเข้าถึง	(ทางน้ำ)แม่น้ำนครชัยศรี (ทางบก) ถนนแยกจากไร่ขิง ทรงคนอง (ทางหลวงหมายเลข 3316)				
ส่วนที่ 2 ข้อมูลคุณลักษณะ					
ลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้าง					
ประเภทอาคาร	อาคารเดี่ยว	การใช้สอยปัจจุบัน	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ใช้สอย	83 ตารางเมตร
จำนวนสมาชิก	2คน	ห้องนอน	1ห้อง	ห้องน้ำ	1 ห้อง
จำนวนชั้น		1 ชั้น	รูปทรงหลังคาจั่ว		จั่ว
วัสดุหลังคา		กระเบื้องหางว่าวดินเผา		ลักษณะฐานอาคาร	ยกใต้ถุน
ลักษณะผังอาคาร					

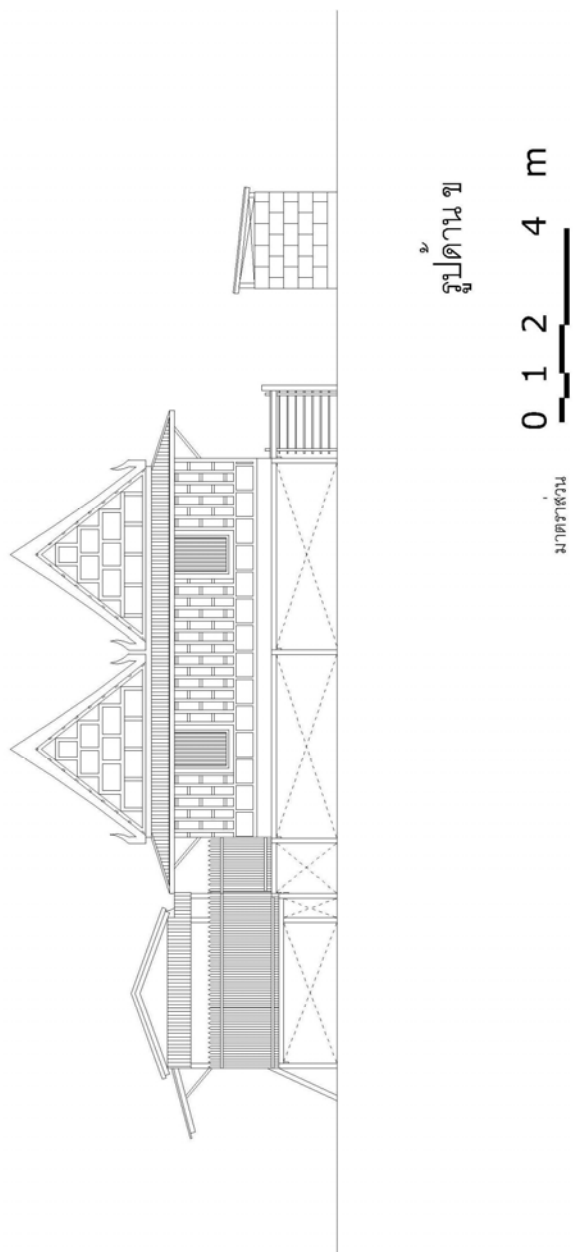
ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

รูปด้าน ก

มาตราส่วน 0 1 2 4 m

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ภาพถ่าย

ลักษณะหลังคาจั่วใช้วัสดุเป็นกระเบื้องดินเผา มีการปลูกต้นไม้บริเวณรอบบ้าน และจั่วลูกฟักภายในเรือนไทย

ฝาปะกน และโครงสร้างของเรือนไทย ประกอบด้วย เสา คาน และรอด โครงสร้างฐานเปลี่ยนมาเป็นคอนกรีตเนื่องจากโครงสร้างเก่าเสียหายเนื่องจากน้ำท่วม

(รูปซ้าย)ลักษณะประตูของเรือนได้รับอิทธิพลจากจีน

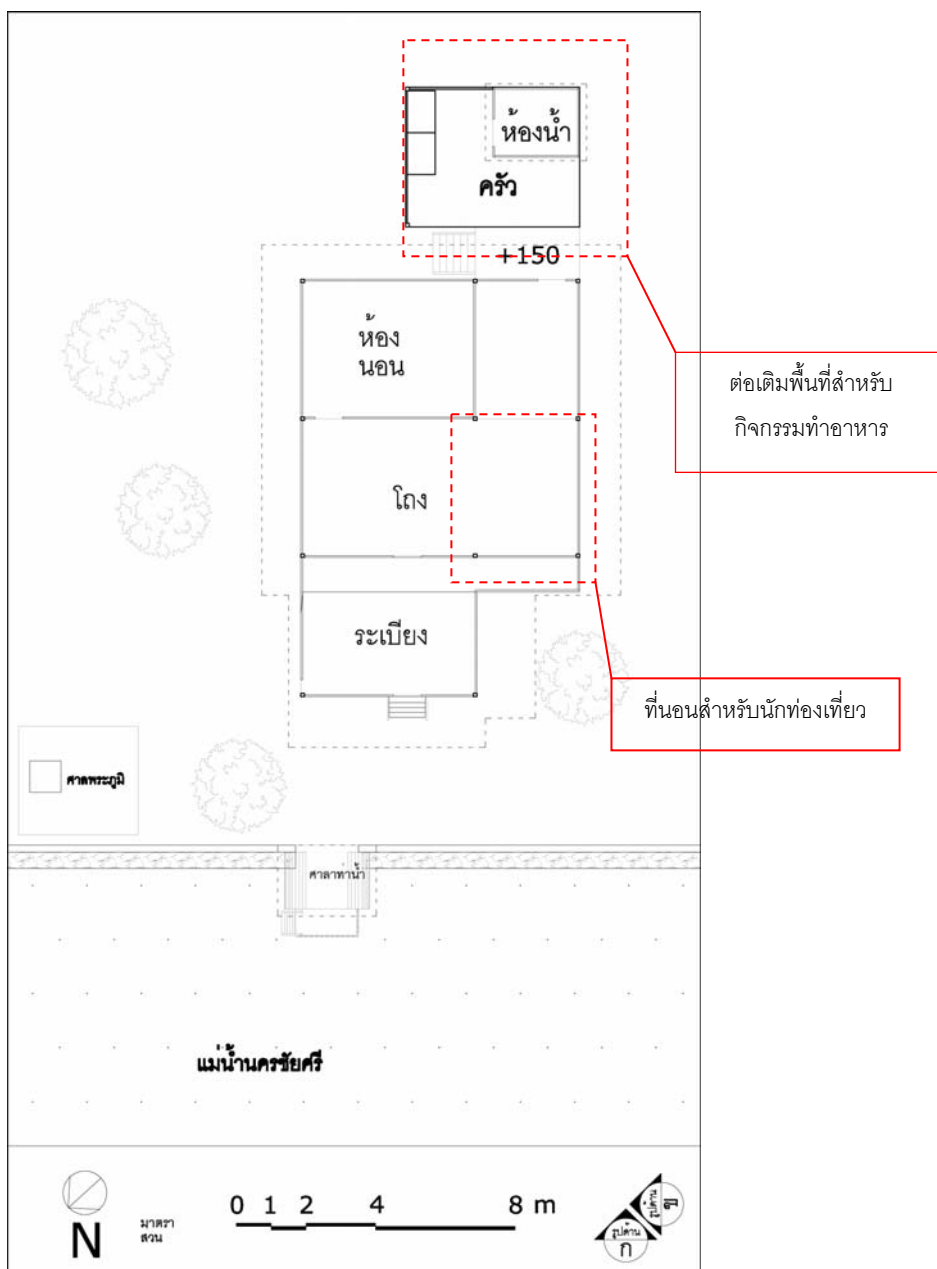
จากการสำรวจพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัย เนื่องจากที่พักอาศัยมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 2 คน พื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ พื้นที่บริเวณโถงของเรือน ผู้ศึกษาได้ทำการประเมินมรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้แบบสำรวจระบบคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในสภาพแวดล้อมพบว่าบ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 มีทั้งคุณค่าความสำคัญและสภาพความแท้ดั้งเดิมของพื้นที่ถิ่น แนวทางการปรับปรุงที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ในชุมชนบ้านท่าพุดมีพื้นที่ 2 ส่วน

1) การปรับปรุงพื้นที่ด้านหลังที่พักอาศัยสำหรับทำห้องครัว เนื่องจากภายในที่พักมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัดจากเดิมที่มีการประกอบอาหารแบบง่าย ๆ เมื่อมีการปรับปรุงพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวให้ต้องมีการออกแบบเพิ่มเติมเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว

2) การปรับปรุงห้องน้ำ เดิมห้องน้ำอยู่ด้านนอกที่พักอาศัย เมื่อทำการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์จึงคำนึงถึงความปลอดภัยในกรณีนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ห้องน้ำในเวลากลางคืน

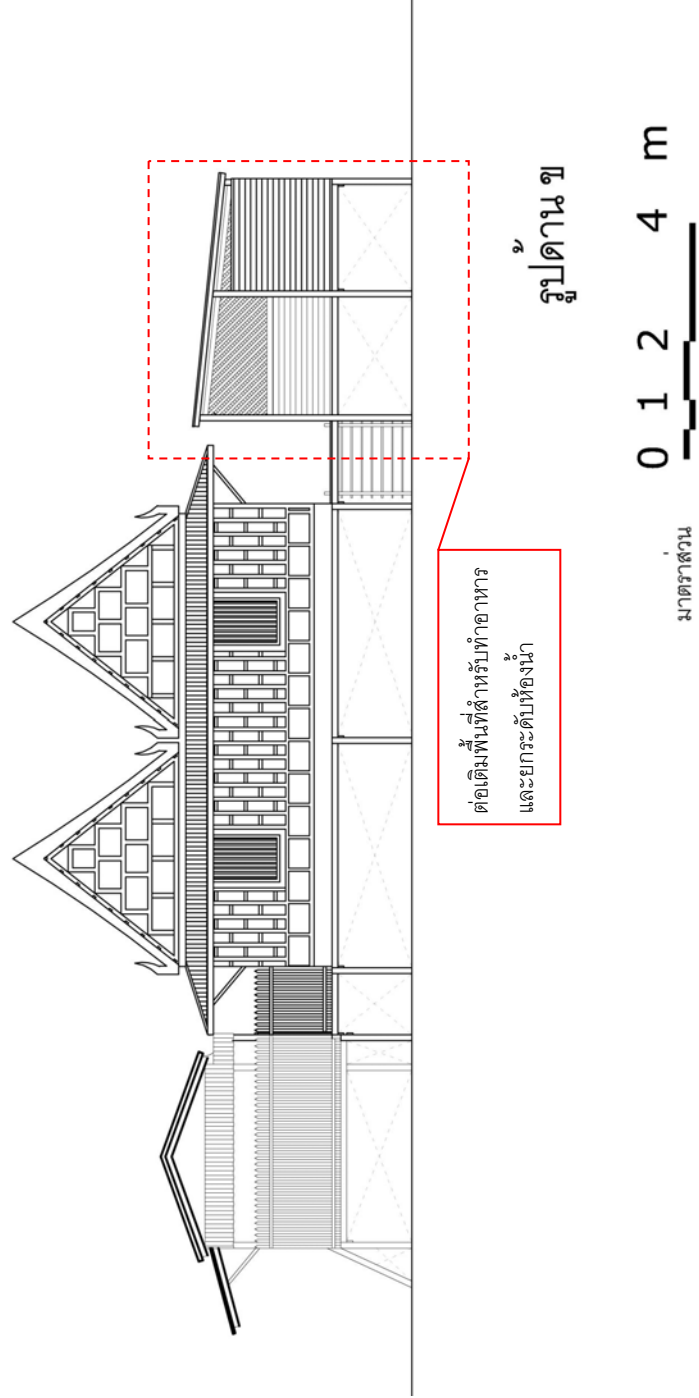
นอกจากพื้นที่สองส่วนที่ได้นำเสนอให้มีการปรับปรุงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว บริเวณรอบที่พัก ควรมีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้มรดกทางวัฒนธรรมยังคงคุณค่าความสำคัญ และสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวถึงความสวยงามในเอกลักษณ์ของเรือนไทยริมน้ำ

ภาพที่ 5.6
ตัวอย่างการปรับปรุงที่พักอาศัยชุมชนบ้านท่าพูด

ภาพที่ 5.7

ตัวอย่างการปรับปรุงที่พักอาศัยชุมชนบ้านท่าพูด

ภาพที่ 5.8
การปรับปรุงภูมิทัศน์ริมน้ำ

ภาพที่ 5.9
ลักษณะห้องครัวที่ต่อเติมที่พักรอคอยด้านหลังเรือนไทย บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7

ภาพที่ 5.10
ภาพบริเวณด้านหลัง ส่วนต่อเติมครัว

ตัวอย่างที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์ในชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ เป็นเรือนไทยริมน้ำที่สร้างขึ้นโดยตระกูลกรรมสิทธิ์ รวมทั้งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของเรือนไทย ได้แก่ ลวดลายฉลุแบบเรือนขนมปังขิง ฝาปะกน ค้ายัน และกระเบื้องดินเผา เป็นต้น

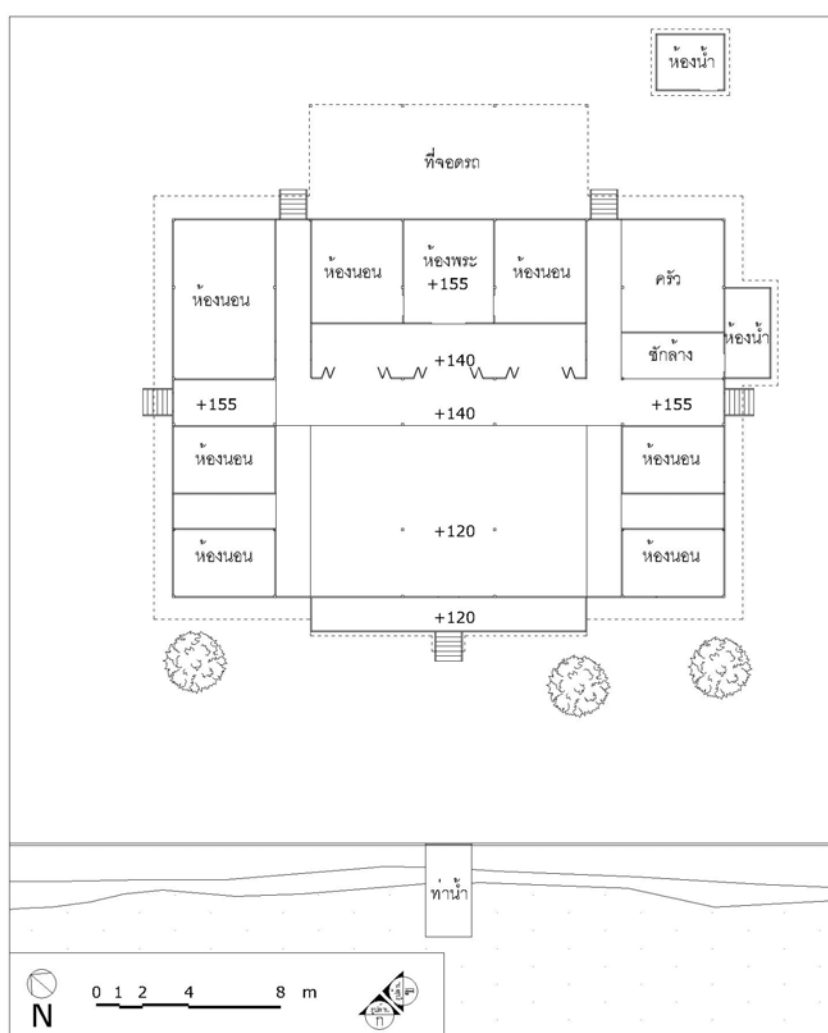
ตารางที่ 5.5
ตัวอย่างที่พักอาศัยชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการสำรวจ และที่ตั้ง					
ประเภท	เรือนไทยริมน้ำ	ถนน	-	คลอง	-
บ้านเลขที่	20 หมู่ 9	ตำบล	ท่าตลาด		
ผู้สำรวจ	นายภูวดล เนตรประชา	ผู้ให้ข้อมูล	นาย วิฑูร ภัทรรยานันท์(57)		
การเข้าถึง	(ทางน้ำ)แม่น้ำนครชัยศรี (ทางบก) ถนนแยกจากสาย 7 (ทางหลวงหมายเลข 3415)				
ส่วนที่ 2 ข้อมูลคุณลักษณะ					

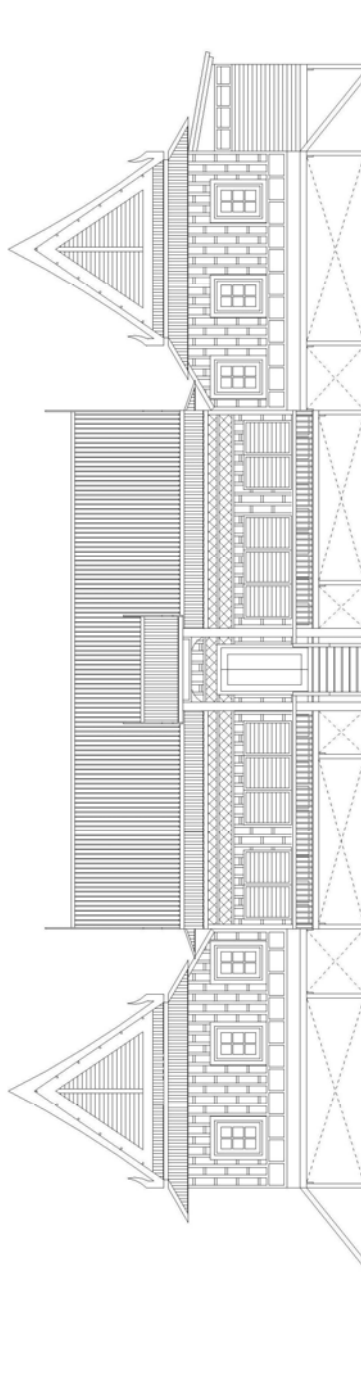
ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ลักษณะอาคารสิ่งก่อสร้าง					
ประเภทอาคาร	เรือนหมู่	การใช้สอยปัจจุบัน	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ใช้สอย	411 ตารางเมตร
จำนวนสมาชิก	3 คน	ห้องนอน	7 ห้อง	ห้องน้ำ	2 ห้อง
จำนวนชั้น	1 ชั้น		รูปทรงหลังคาจั่ว		ทรงไทย
วัสดุหลังคา	กระเบื้องหางว่าวดินเผา และกระเบื้องใยหินลอนเล็ก			ลักษณะฐานอาคาร	ยกใต้ถุน

ลักษณะผังอาคาร

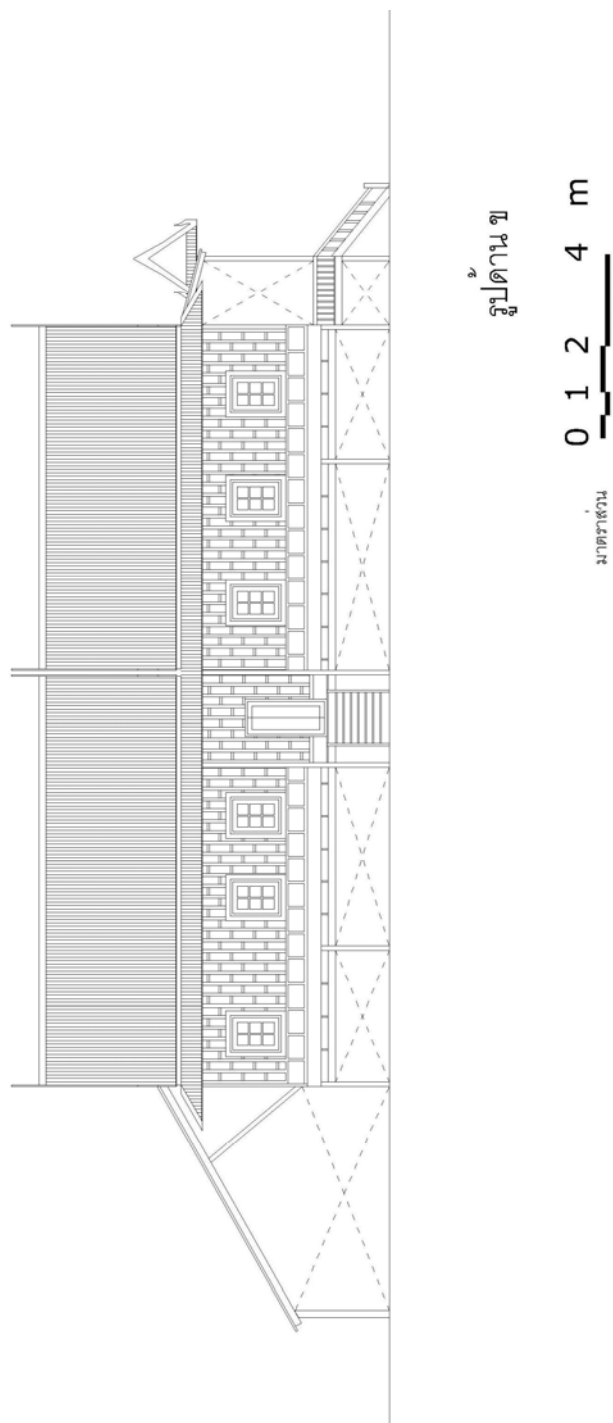
ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

รูปด้าน ก

มาตราส่วน
0 1 2 4 m

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ภาพถ่าย

ชานบริเวณด้านนอกของที่พักอาศัยสำหรับนั่งเล่น ประตูรั้วชานโดยแสดงถึงการให้ความสำคัญกับทางเข้าหลักของเรือนไทย มีการฉลุลวดลายแบบเรือนขนมปังขิง

บริเวณชานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเรือนหมู่ เจ้าของที่พักอาศัยได้ต่อเติมหลังคาเพื่อรักษาสภาพการใช้งาน

เตารูมทำหน้าที่ยื่นออกจากเสาเพื่อรับน้ำหนักเชิงชาย และปลายหลังคา (รูปซ้าย) พริ้งทำหน้าที่รัดเสาส่วนที่ติดพื้นทั้งสี่ด้านให้อยู่ภายในขอบเขตที่กำหนดและยังทำหน้าที่รับฝนตลอดทุกด้าน ยึดติดกับเสาด้วยตะปูจีน (รูปขวา)

ผู้ศึกษาได้ทำทำการประเมินมรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้แบบสำรวจระบบคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในสภาพแวดล้อมพบว่าบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 มีคุณค่าความสำคัญและสภาพความแท้ดั้งเดิมอยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นนอกจากให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนแล้วยังสามารถให้เป็น

สถานที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าชมเอกลักษณ์ของเรือนไทยริมน้ำ ได้แก่ ลวดลายฉลุแบบเรือนขนมปังขิง การเข้าไม้แบบสมัยก่อน เป็นต้น

แนวทางการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เนื่องจากที่พักอาศัยตัวอย่างมีขนาดใหญ่ และค่อนข้างมีพื้นที่เหลือใช้ โดยจำนวนสมาชิก 3 คน ขณะที่มีห้องนอน 7 ห้อง จึงมีพื้นที่เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถรองรับได้มากที่สุดถึง 10 คน

ในส่วนที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม ได้แก่ พื้นที่บริเวณริมน้ำ เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการใช้งานพื้นที่บริเวณดังกล่าว ดังนั้นหากมีนักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน หรือมาเข้าชมเรือนไทย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนมากในพื้นที่ มาจากชุมชนตลาดริมน้ำดอนโดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางน้ำ จึงอาจจำเป็นต้องออกแบบท่อน้ำ หรือท่าเรือเพื่อบริการนักท่องเที่ยว โดยแสดงตัวอย่างในภาพที่ 5.13

ภาพที่ 5.11

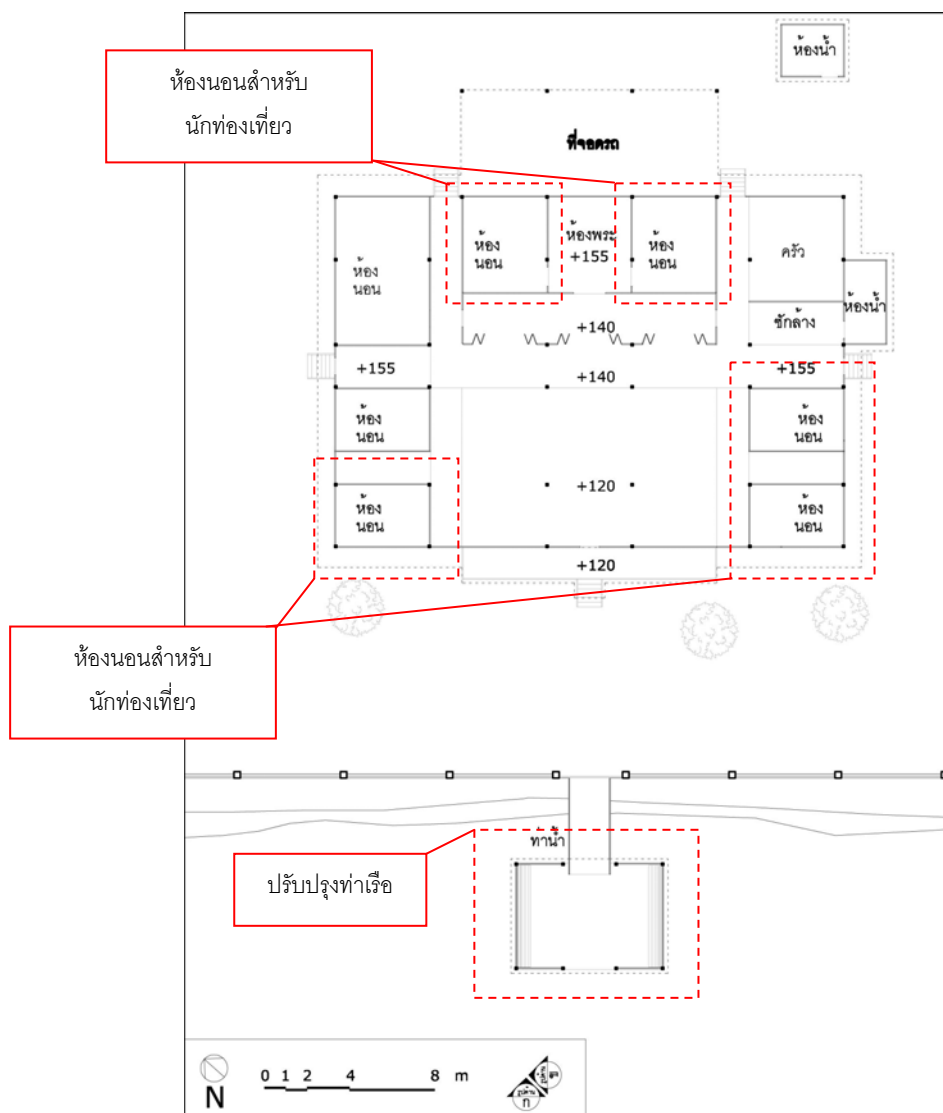
บริเวณริมน้ำบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

ภาพที่ 5.12

ตัวอย่างการปรับปรุงที่พักออาศัยชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

ภาพที่ 5.13

ภาพตัวอย่างการต่อเติมท่าเรือ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9

สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

จากการกรณีศึกษาตัวอย่างที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ดังนี้

(1) รูปแบบที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยวควรเป็นเรือนไทย เรือนท้องถิ่น และเรือนในสวน โดยลักษณะที่พักอาศัยจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในที่พักอาศัย ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตร การเข้าชมสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น

(2) แนวทางการปรับปรุงพื้นที่นอกจากการเตรียมที่นอนสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ที่สอดคล้องให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ศาลาท่าน้ำ เฝิงในสวน และพื้นที่ทำอาหาร เป็นต้น โดยเลือกพยายามรักษาเอกลักษณ์ของอาคารในการเลือกใช้วัสดุ และรูปแบบของส่วนต่อเติมดังกล่าว

(3) ควรปรับปรุงพื้นที่บริเวณท่าเรือให้สามารถใช้งานได้ โดยคำนึงถึงลักษณะพื้นดินของชุมชน เช่น การเลือกวัสดุที่เป็นธรรมชาติ การออกแบบให้สอดคล้องกับรูปแบบเดิม

5.1.3 สรุปแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และการเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชนพบว่าทั้ง 3 พื้นที่ศึกษา ควรปรับปรุงทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ควรส่งเสริมกิจกรรมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัยโบราณ ชุมชนบ้านท่าพูดควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเข้าชมวัดอุโบสถ และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ควรส่งเสริมกิจกรรมการเข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

ในส่วนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ทั้งชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย และชุมชนบ้านท่าพูดมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ กิจกรรมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือโบราณ การเข้าพำนักค้างคืนในเรือนไทยริมน้ำ และการทำบุญตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน เป็นต้น จากการสำรวจพบว่าในชุมชนบ้านท่าพูดมีโบราณวัตถุที่น่าสนใจภายในพิพิธภัณฑ์ท่าพูด และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยว ระหว่างการเข้าชมวัดอุโบสถกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่ ถือได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถดึงดูดผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

จากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มพบว่า

กิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชนมีความเชื่อมั่นว่าแหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี มีศักยภาพในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ เข้าชมวัดอุโบสถ และเข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่สาธารณะ

กิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการให้เกิดภายในแหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี ประกอบด้วย ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ เข้ามาพำนักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางเกษตรกรรม และเข้าพำนักค้างคืนอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ใช้นาวิถีชีวิตของชุมชนมาใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว

สรุปข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

(1) กิจกรรมในกลุ่มแรก เป็นกิจกรรมที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กัน เมื่อสำรวจพื้นที่พบว่าทรัพยากรในชุมชนสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดกิจกรรมได้ง่าย ได้แก่ กิจกรรมการบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ เข้าชมวัดอุโบสถ และเข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

(2) กิจกรรมกลุ่มที่สอง เป็นกิจกรรมที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กัน และเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการให้บริการมากกว่าในกลุ่มที่หนึ่ง ดังนั้นควรรวมกลุ่มเพื่อจัดอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมในกลุ่มที่สอง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมการทำบุญ ตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเกษตรกรรม และฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ

(3) กิจกรรมกลุ่มสุดท้าย เป็นกิจกรรมที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ และเข้าค้างคืนร่วมกับชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขาย เมื่อลงสำรวจพื้นที่ และสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัย พบว่ามีผู้สนใจทั้งหมดร้อยละ 15 โดยส่วนมากให้เหตุผลว่าไม่แน่ใจเรื่องความปลอดภัยร้อยละ 63 ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เจ้าของที่พักอาศัยรวมทั้งคัดเลือกรูปแบบที่พักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ของเรือนไทยริมน้ำ และเรือนท้องถิ่น ซึ่งหากมีการพัฒนากิจกรรมในกลุ่มที่ 1 และ 2 จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์มากขึ้น

2) เส้นทางท่องเที่ยว แนวทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ ระบุ มรดกทางวัฒนธรรม (ตาราง 4.4 และ 4.5) และจำแนกตามระยะเวลาในการท่องเที่ยว

กลุ่ม ก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญอยู่ที่ 6-7 คะแนน และสภาพความแออัดแน่น อยู่ที่ 12-13 คะแนน ได้แก่ เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7 มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 6 คะแนน สภาพความแออัดแน่น 13 คะแนน โรงเจ เคียงคูงิ้ว มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน สภาพความแออัดแน่น 12 คะแนน เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 6 คะแนน สภาพความแออัดแน่น 13 คะแนน ผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวอีกสองแหล่ง เพื่อสอดคล้องกับระยะเวลาการท่องเที่ยว ได้แก่ วัดท่าพุด มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน สภาพความแออัดแน่น 10 คะแนน และศาลาพักร้อน มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 5 คะแนน สภาพความแออัดแน่น 13 คะแนน

กลุ่ม ข ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญอยู่ที่ 6-7 คะแนน ได้แก่ วัดดอนหวาย มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน ตลาดเก่าดอนหวาย มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 6 คะแนน ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน วัดท่าพุท มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน พิพิธภัณฑ์โบราณ มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 6 คะแนน โรงเรียนเคียงคุดตัว มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 7 คะแนน และเรือนไทยริมน้ำบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 มีคะแนนคุณค่า ความสำคัญ 6 คะแนน

กลุ่ม ค ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม อยู่ที่ 12-13 คะแนน ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 12 คะแนน ศาลาพักร้อน มีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 13 คะแนน เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7 มีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 13 คะแนน โรงเรียนเคียงคุดตัวมีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 12 คะแนน เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 มีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 13 คะแนน และศาลาริมน้ำมีคะแนนสภาพความแออัดเต็ม 13 คะแนน

โดยกลุ่ม ก ข และ ค นำไปใช้ในการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวแบบผสมที่ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 8 – 9 ชั่วโมงโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน และพิจารณาถึงความเหมาะสมกับจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.6

เส้นทางการท่องเที่ยว จำแนกตามระยะเวลาในการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว		ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 4 – 5 ชั่วโมง			ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 8 - 9 ชั่วโมง		
		ก	ข	ค	ก และ ข	ก และ ค	ก ข และ ค
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย	วัดดอนหวาย		●		●		●
	ตลาดเก่าดอนหวาย		●		●		●
	ชุมชนดอนหวาย						
	ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ		●		●		●
	ศาลเจ้าแป๊ะกง						
	ที่รวบรวมเรือโบราณ						
ชุมชนบ้านท่าพุท	วัดท่าพุท	●	●		●	●	●
	พิพิธภัณฑ์ท่าพุท		●		●		●
	โรงเรียนพระปริยัติธรรม			●		●	●

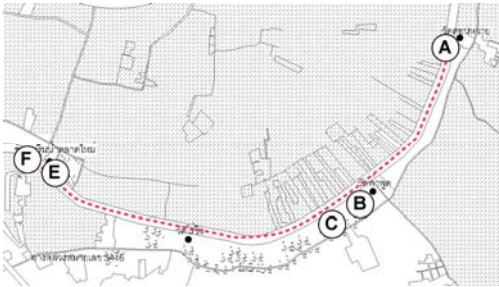
ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว		ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 4 – 5 ชั่วโมง			ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 8 - 9 ชั่วโมง		
		ก	ข	ค	ก และ ข	ก และ ค	ก ข และ ค
ชุมชนบ้าน	ศาลาพักร้อน	●		●	●	●	●
	เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7	●	●	●	●	●	●
	เรือนไทยริมน้ำ 37/7 หมู่ 7			●		●	●
ชุมชนริมเขื่อนตลาดใหม่	โรงเจ เคียงคูงตัว	●	●	●	●	●	●
	อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่						
	เรือนไม้ห้องแถว						
	เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9	●	●	●	●	●	●
	ศาลาริมน้ำ			●		●	●
แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ความสำคัญ และสภาพความแออัดเดิม							ก
แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า และความสำคัญ							ข
แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความแออัดเดิม							ค

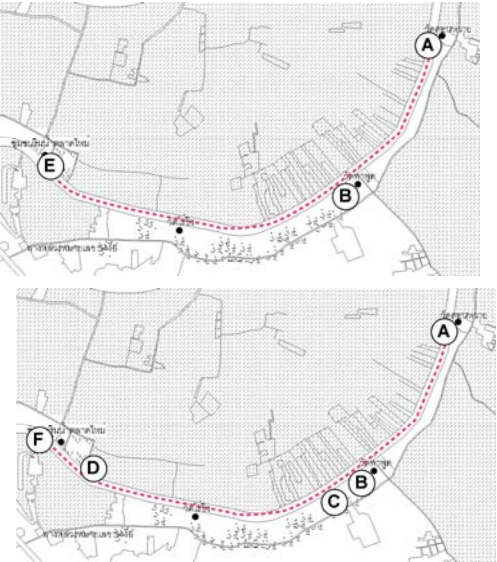
(1) การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว โดยใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 4 – 5 ชั่วโมง โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง และใช้เวลาในพื้นที่ท่องเที่ยว 2 ชั่วโมง (จุดท่องเที่ยว 4 – 5 จุด)

ตารางที่ 5.7

เส้นทางการท่องเที่ยว โดยใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 4 – 5 ชั่วโมง

แผนที่	อธิบาย
	อธิบาย วัดดอนหวาย(A) → วัดท่าพุด และศาลาพักร้อน (B) → เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7 (C) → โรงเจ เคียงคูงตัว (E) → เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 (F)

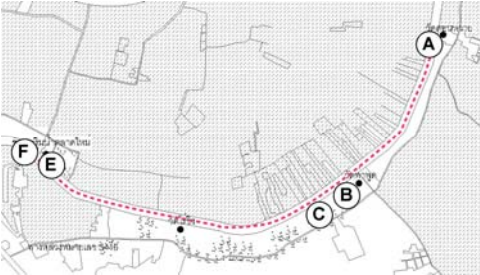
ตาราง 5.7 (ต่อ)

แผนที่	อธิบาย
	อธิบาย วัดดอนหวาย ตลาดเก่าดอนหวาย ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี้ยะ (A) → วัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์โบราณ(B) → โรงเรียนเคียงคูงตัว(E) วัดดอนหวาย(A) → ศาลาพักผ่อน(B) → เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7(C) → ศาลาริมน้ำ(D) → เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 (F)

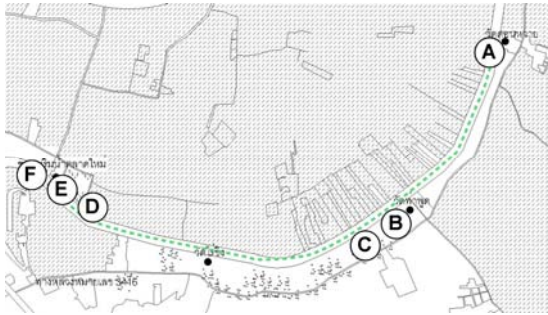
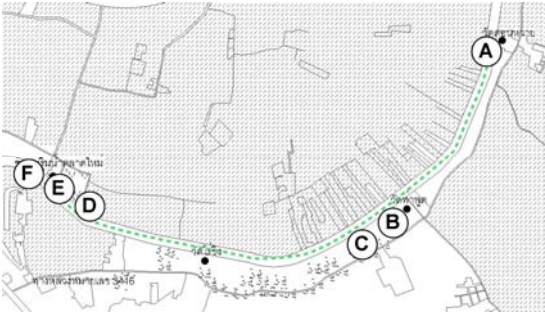
(2) การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว โดยใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 8 - 9 ชั่วโมง โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 2 ชั่วโมง และใช้เวลาในพื้นที่ท่องเที่ยว 6 ชั่วโมง (จุดท่องเที่ยว 8 - 10 จุด)

ตารางที่ 5.8

เส้นทางท่องเที่ยว โดยใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 8 – 10 ชั่วโมง

แผนที่	อธิบาย
	อธิบาย วัดดอนหวาย ตลาดเก่าดอนหวาย ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี้ยะ (A) → วัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์ท่าพูด ศาลาพักผ่อน (B) → เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7(C) → โรงเรียนเคียงคูงตัว(E) → เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9(F)

ตาราง 5.8 (ต่อ)

แผนที่	อธิบาย
 	อธิบาย วัดดอนหวาย(A) → วัดท่าพูด โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาพักร้อน เรือนไทยริมน้ำ 37/7 หมู่ 7 (B) → เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7 (C) → ศาลาริมน้ำ (D) → โรงเจ เคียงคู่งิ้ว(E) → เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9(F) วัดดอนหวาย ตลาดเก่าดอนหวาย (A) → วัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์ท่าพูด โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาพักร้อน 7 (B) → เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7 (C) → ศาลาริมน้ำ (D) → โรงเจ เคียงคู่งิ้ว (E) → เรือนไทยบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 (F)

โดยนักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้างคืนร่วมกับที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างพักอาศัยร่วมกับชุมชน และท่องเที่ยวตามแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

5.1.4 การปรับปรุงพื้นที่เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

จากการสำรวจพื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ควรมีการปรับปรุงอาคาร สิ่งก่อสร้าง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ ห้องแถวไม้ริมน้ำ และที่รวบรวมเรือโบราณ เนื่องจากเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ประสบปัญหาภัยคุกคามของมรดกทางวัฒนธรรม

จากการสำรวจพื้นที่รวบรวมเรือโบราณ พบว่าเป็นควรมีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาศึกษาข้อมูลที่สามารถบอกเล่าความเจริญของท้องถิ่นได้ ซึ่ง

บริเวณที่รวบรวมเรือโบราณ ประกอบด้วยเรือ 18 ลำ ซึ่งมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปตามการใช้งาน เช่น เรือแจว เรือสำปั้น เป็นต้น วางเรียงตามแนวกำแพง ปัญหาในพื้นที่ท่องเที่ยว ประกอบด้วย

(1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ขาดการดูแลรักษา ทำให้เกิดต้นไม้ขึ้นขัดขวางเส้นทางการท่องเที่ยว ไม่มีการรักษาความสะอาดของพื้นที่ ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่รวบรวมเรือโบราณให้มีความร่มรื่น

(2) หลังคาบังแดด อยู่ในสภาพชำรุด ไม่สามารถให้ร่มเงากับนักท่องเที่ยวได้ เพราะออกแบบมาสำหรับที่เก็บเรือ ทำให้บริเวณทางเดินมีอากาศร้อน รวมทั้งของหลังคารูปแบบไม่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ภายในท้องถิ่น

(3) ทางเดินเท้า ควรออกแบบให้ไม่ทำลายเอกลักษณ์ลักษณะท้องถิ่น โดยสามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรือท่องเที่ยว

(4) ป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือโบราณสูญหาย และชำรุดทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถทราบรายละเอียดของเรือโบราณ และขาดการเข้าใจเอกลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านความเจริญของเส้นทางการคมนาคมทางน้ำในอดีต

โดยคณะกรรมการวัดดอนหวายควรเข้ามาดูแล ในเรื่องสภาพภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในการออกแบบ ซึ่งการปรับปรุงพื้นที่ส่วนดังกล่าวจะทำให้กิจกรรมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำทรัพยากรภายในท้องถิ่นมาใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือโบราณของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.14
บริเวณที่รวบรวมเรือโบราณ

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ จากการสำรวจพบว่าสภาพของอดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่มีการถูกรื้อถอนออกไปประมาณร้อยละ 80 ซึ่งทำให้สภาพความแท้และดั้งเดิมของมรดกทางวัฒนธรรมลดลง สามารถจำแนกปัญหาภายในมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

(1) การเปลี่ยนแปลงการใช้สอยเดิมจากที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่เป็นที่พักอาศัยของผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาอาคาร ได้แก่ การต่อเติมอาคารเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยบริเวณใต้ถุน และการปรับปรุงฝ้าเพดาน ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ของอาคารริมน้ำที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

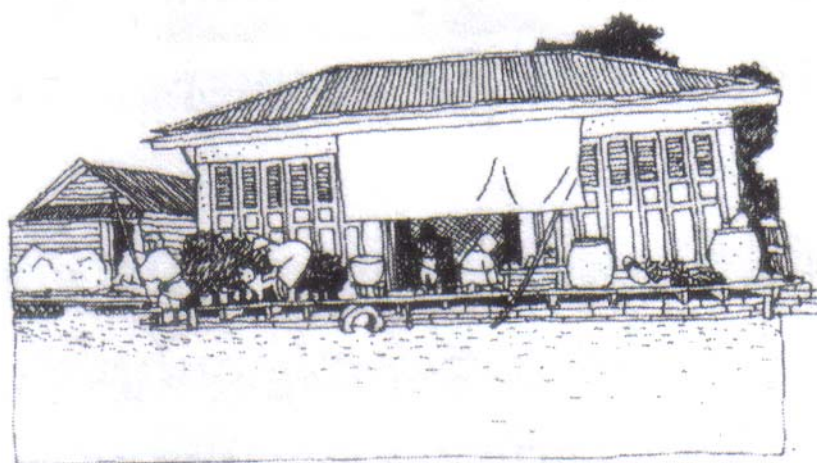
(2) การปรับปรุงบริเวณรอบอาคาร มีการทำหลังคาบังแดดสำหรับนักท่องเที่ยวใช้วัสดุตาข่ายในลอน โดยองค์ประกอบเป็นอุปสรรคในการมองเห็นอดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ทำให้พื้นที่ลดคุณค่าความสำคัญลง

(3) เนื่องจากผู้พักอาศัยไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับพื้นที่ โดยมีข้อจำกัดในเรื่องของการลงทุนปรับปรุงอาคาร เช่น ความต้องการในการต่อเติมอาจไม่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

เนื่องจากพื้นที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ผู้ศึกษาเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการสร้าง จุดหมายตาให้กับพื้นที่ เช่น การสร้างเรือนแพสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าชม เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำเอกลักษณ์ของชุมชนได้ มากยิ่งขึ้นซึ่งอาจสร้างเลียนแบบเรือนแพที่เป็นร้านค้าของชาวจีนในสมัยก่อน เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวของในอดีตของชุมชนได้

ภาพที่ 5.15

ตัวอย่างเรือนแพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ที่มา: หมู่บ้านลอยน้ำของไทย, 2546

โดยหน่วยงานของรัฐบาลควรเข้ามาดูแลการต่อเติมอาคาร และแนวทางการสร้างเรือนแพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติม และรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ดังเดิม

ลักษณะของอดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ เป็นเรือนหมู่ 5 หลัง เชื่อมโดยชาน ปัจจุบันถูกรื้อออกไปเมื่อ พ.ศ. 2548 เหลือเพียงหลังปัจจุบัน บริเวณช่องลมมีการขุดลอกคลองแบบเรือนขนมปังขิง ใช้ค้ำยันเหล็กหล่อสภาพโครงสร้างของเรือนทรุดโทรม ห้องน้ำมีการใช้วัสดุประเภทเซรามิกได้แก่ กระเบื้องปูพื้น ชักโครก อ่างอาบน้ำ เป็นต้น ลักษณะที่นั้งชักโครกเป็นไม้

ภาพที่ 5.16
อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

ห้องแถวไม้ริมน้ำชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ จากการสำรวจพื้นที่พบว่ามีการปรับปรุงการ
ใช้สอยทำให้ห้องแถวไม้สูญเสียเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเป็นห้องแถวไม้ติดกันโดยมี
ทางระหว่างห้องแถวกว้าง 5 เมตร ซึ่งในอดีตใช้เป็นตลาดของชุมชน

(1) การปรับปรุงห้องแถวโดยไม่คำนึงถึงมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน วัสดุที่ไม่
สอดคล้องกับรูปแบบเดิม เช่น คอนกรีต ประตูล็อก รั้วเหล็ก เป็นต้น

(2) สภาพการทรุดโทรมของพื้นที่เนื่องจากไม่มีการใช้งาน ภายในห้องแถวไม้บางส่วน ไม่มีผู้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ทำให้ขาดการดูแลรักษา และเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงพื้นที่

ภาพที่ 5.17
ห้องแถวไม้ ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

วิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

(1) การสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบของเมือง ประกอบด้วย เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ที่รวมกิจกรรม และที่หมายตา สามารถจำแนกตามพื้นที่วิเคราะห์ ดังนี้

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย มีองค์ประกอบของเมืองชัดเจนทำให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย โดยมีที่รวมกิจกรรมอยู่บริเวณริมน้ำที่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน และที่หมายตาของแหล่งท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ชัดเจนทั้งมุมมองจากทางบก และทางน้ำ

ชุมชนบ้านท่าพุฒมีเส้นทางหลักของพื้นที่ชัดเจน ขอบเขตของพื้นที่บริเวณชุมชนไม่ชัดเจนเนื่องจากมีการสร้างที่พักอาศัยสลับกับการทำสวนภายในชุมชนทำให้เป็นอุปสรรคในการ

รับรู้ของนักท่องเที่ยว ที่รวมกิจกรรมจะอยู่ในเขตวัดท่าพุดซึ่งกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่หลากหลาย โดยมีป้าย และชี้มทางเข้าเป็นที่ยกหมายตาของนักท่องเที่ยว

ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่เส้นทางเข้าถึงของพื้นที่ที่มีความชัดเจน ขอบเขตของพื้นที่บริเวณชุมชนไม่ชัดเจนเนื่องจากมีการสร้างที่พักอาศัยสลับกับการทำสวนภายในชุมชนทำให้เป็นอุปสรรคในการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ที่รวมกิจกรรมอยู่บริเวณโรงเจ ตระกูลภรรณสูตร ที่ยกหมายตาภายในชุมชนได้แก่ อนุสาวรีย์พระทวิปประชาชน และศาลาริมน้ำของตระกูลภรรณสูตร

(2) สรุปความต้องการในการปรับปรุงการใช้งานองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก เรียงลำดับจากความพึงพอใจที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ได้แก่ ขนาดของทางเท้า สภาพการใช้งานของห้องน้ำ สภาพการใช้งานของที่นั่งพักคอย จำนวนที่นั่งพักคอย สภาพการใช้งานของทางเท้าโดยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านท่าพุดจะมีค่าเฉลี่ยมากกว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้งานพื้นที่มากทำให้สภาพการใช้งาน และวัสดุได้รับความเสียหายซึ่งยังคงกระบวนการยังไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว

5.2 ข้อเสนอแนะอื่นเนื่องมาจากข้อจำกัดในการศึกษา

1) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน โดยการท่องเที่ยวได้เข้ามามีผลต่อชุมชนในขอบเขตที่ใหญ่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี โดยผู้วิจัยได้พยายามศึกษาความต้องการของชุมชนกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวมากที่สุดทั้งนี้ บางพื้นที่การถึงสามารถทำได้ยากลำบากเนื่องจากการคมนาคมทางน้ำที่ไม่สะดวก ซึ่งระยะเวลาเข้ามาเป็นปัจจัยในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบางพื้นที่สามารถพัฒนามาใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ เพียงแต่ยังขาดการสำรวจเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าของที่พักอาศัย

2) พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำที่นำมาศึกษาพบว่าในเชิงนโยบายเริ่มมีการพัฒนาที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งใช้ความต้องการในเรื่องที่พักอาศัยริมน้ำของนักท่องเที่ยวเข้ามาพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าชุมชนจะค่อย ๆ ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวจนเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตหากขาดการควบคุมปริมาณอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขนาดของแหล่งท่องเที่ยว

3) จากการศึกษาพบว่าชุมชนไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาจากการท่องเที่ยวเนื่องจากประสบการณ์ การวิจัยไม่สามารถปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น บางพื้นที่คาดหวังว่าจะเกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมของพื้นที่ริมแม่น้ำนครชัยศรีทำให้ทราบถึงทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยว ซึ่งจากนโยบายที่ต้องการให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของตลาดริมน้ำดอนหวาย เพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ เริ่มพบว่าการสร้างพื้นที่เพื่อเพิ่มพื้นที่สำหรับค้าขายนักท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากขาดการเชื่อมโยงในเชิงเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่โดยคาดหวังว่าจะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวสามารถแลกเปลี่ยน และเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตริมน้ำมากขึ้นโดยเข้ามาพักค้างคืนร่วมกับชุมชนริมน้ำ โดยหากมีการศึกษาต่อในเรื่องรายละเอียดต่อไปนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น

1) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะสั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวกระจายตัวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเข้ามาปรับปรุงพื้นที่ ได้แก่ สถาปนิก นักผังเมือง วิศวกร นักสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีโครงการในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2) การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี จากการสำรวจพบว่าหลายพื้นที่ไม่มีการเข้ามาอนุรักษ์ ถูกทิ้งร้าง และขาดการดูแลรักษา หากว่าแนวทางการพัฒนาที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์จะช่วยในการกระตุ้นให้ชุมชนเห็นความสำคัญ และเห็นคุณค่าของเรือนท้องถิ่น ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถนำการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยฟื้นฟูให้เรือนไทย เรือนท้องถิ่นสามารถกลับมาใช้งานผ่านการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายคุณค่าทางสถาปัตยกรรม